DE BONGARD

Tijdschrift van Heemkundevereniging
"De Bongard"
Simpelveld - Bocholtz

JAARGANG 4 NR. 2 JUNI 1992

Medewerkers:

M.L. Crombach-Jacobs
M.G.H. Vliex-Hensgens
H. Crombach
J.P.Janssen
P.H.J. Janssen
W.J. Meijers
W.A.A.F. Strolenberg

Correspondentie-adres: Mevr. M. Vliex-Hensgens
Stationstraat 3d
6369 VG Simpelveld.
tel. 045 - 441074

INHOUD:

De aanstelling van een vroedvrouw voor Simpelveld en Bocholtz.

Vakans.

Nieuws uit de Secties.

De Lustrumwandeling.

Wij gedenken.....

Mededelingen van het bestuur.

Bang tsekonde !

Kranten als bron.

Overname van artikelen is alleen mogelijk na toestemming van de redactie.
Dit tijdschrift verschijnt vier maal per jaar en is gratis voor leden van "De Bongard". Kosten lidmaatschap fl. 25,=/jaar.
Aanmeldingen: Secretariaat, Wilhelminastraat 25, 6351 GN Bocholtz.

DE AANSTELLING VAN EEN VROEDVROUW VOOR BOCHOLTZ EN SIMPELVELD

In 1911 heerst in geneeskundige kringen algemeen de opvatting dat het met de verloskundige hulp in de gemeenten Simpelveld en Bocholtz niet gunstig gesteld is. Het gemeentebestuur van Simpelveld heeft hier echter duidelijk een andere mening over.

Naar aanleiding van een brief van de inspecteur van de Volksgezondheid te 's Hertogenbosch van 9 november 1911 over verloskundige hulp bericht de gemeente de inspecteur 16 november daaraanvolgend, dat de raad in de vergadering van 4 mei afwijzend heeft beschikt op een verzoek van burgemeester en wethouders van Bocholtz om gezamenlijk een vroedvrouw aan te stellen. De raad is namelijk van oordeel dat er in Simpelveld vooralsnog geen behoefte aan bestaat omdat ter plaatse een vroedvrouw en een geneesheer gevestigd zijn.

Dat de vroedvrouw, de weduwe Bindels, niet in staat is haar taak naar behoren te vervullen komt hen onwaarschijnlijk voor daar zij zelfs buiten de gemeente, zoals in Bocholtz, Ubachsberg en Eys verloskundige hulp verleent, en altijd met goed succes.

Naar aanleiding van dit alles komt het de gemeente wenselijk voor de bestaande toestand voorlopig te doen bestendigen.

De gezondheidscommissie, gezeteld te Gulpen, deelt deze mening echter absoluut niet. De commissie schrijft 22 december 1911 aan de gemeenteraad van Simpelveld dat in haar vergadering van daags daarvoor andermaal gesproken is over de gebrekkige verloskundige hulp in de gemeente Simpelveld. Dit naar aanleiding van het feit dat een proces-verbaal, opgemaakt tegen mevrouw Gijzelaars wegens het onbevoegd verlenen van verloskundige hulp, buiten vervolging is gelaten wegens gebleken ongeschiktheid van de in de gemeente gevestigde vroedvrouw. De hoge leeftijd van de laatste maakt het alleszins begrijpelijk dat zij niet meer berekend is voor haar taak.

De inwoners van Simpelveld zijn hierdoor ten zeerste gedupeerd. Het feit dat Simpelveld zich gelukkig mag prijzen dat in de gemeente een medicus gevestigd is heft de bestaande misstand niet, althans niet geheel op. De arts heeft in de regel geen tijd verlossingen te doen en bovendien wordt hiervoor bij voorkeur een vroedvrouw genomen.

Wanneer de gemeente met een flinke subsidie de vestiging van een bekwame verloskundige te Simpelveld of Bocholtz mogelijk zou maken zou hiermee het belang van de vele gezinnen in de gemeente gediend zijn.

De gezondheidscommissie vervolgt in haar brief letterlijk: "Jaarlijks hebben gemiddeld in Uwe gemeente 90 geboorten plaats Het aantal der levenloos aangegevenen is betrekkelijk gering: 3-5. Daarentegen is bijzonder groot het aantal der kinderen, die sterven in het eerste levensjaar: in 1909 bedroeg dit een vierde, in 1910 zelfs een derde der geboorten !!

Wij zullen nu natuurlijk niet beweren, dat dit enkel te wijten is aan gebrek aan goede verloskundige hulp, maar toch is het zeker, dat eene goede geleide verlossing en deskundige hulp in de eerste levensdagen veel zal bijdragen tot behoud van het jonge leven. Van nog grooter belang is, dat het leven der moeder niet door verkeerde behandeling worde bedreigd, of dat zij tengevolge daarvan niet behept blijve met een of ander lij- den, dat haar het leven tot last maakt en haar gezin ongelukkig. Wij hebben de eer Uw college beleefd te verzoeken in deze hoogst ernstige zaak een gunstige beslissing te willen nemen".
Een zelfde schrijven wordt tot de gemeente Bocholtz gericht.(2)

Deze brief en een schrijven van dezelfde strekking van Dr. v.d. Hagen te 's Hertogenbosch worden behandeld in de raadsvergadering van 30 dec. 1911. De raad voelt niets voor een flinke subsidie, men is van oordeel dat de aanstelling van één vroedvrouw voor Simpelveld en Bocholtz niet doeltreffend zal zijn. Daar Simpelveld nog niet helemaal van verloskundige hulp verstoken is besluit men de toestand te laten zoals hij is en "indien verbetering noodig blijkt, door het verleenen van een flinke subsidie vestiging van eene vroedvrouw voor Simpelveld alléén mogelijk te maken." (3)

Deze uitslag wordt zowel aan de gezondheidscommissie als aan Gedeputeerde Staten medegedeeld.(4) In de brief aan Gedeputeerde Staten wordt de opvatting van de raad dat de aanstelling van één voedvrouw voor beide gemeenten niet afdoende is aldus nader toegelicht: "zoodat òf in deze òf in gene gemeente met name daar waar een vroedvrouw niet metterwoon gevestigd is de verloskundige hulp nog door onbevoegden wordt uitgeoefend." Verder schrijft men dat de oude vroedvrouw nog degelijk voor haar taak berekend is en er in de gemeente bovendien een geneesheer gevestigd is, die in moeilijke gevallen hulp kan verlenen.

Tussen haakjes zij opgemerkt dat de weduwe Bindels inmiddels al haar 50-jarig jubileum als vroedvrouw achter de rug heeft.

Tijdens de rondvraag in de raadsvergadering van 24 december 1910 vraagt Meentz "of de gemeente ook iets zal doen bij gelegenheid van het 50-jarig jubilé der vroedvrouw Bindels alhier. De voorzitter zegt dat de gemeente dit niet goed kan doen, hij zag liever dat de ingezetenen bij wijze van collecte een bedrag bijeenzamelden en haar dit overhandigen".(5)

Laten we nu weer terugkeren tot de benoeming van een opvolgster voor haar. In een brief van 15 maart 1912 gaan Gedeputeerde Staten weer in op de kwestie. Zij schrijven dat uit een briefwisseling tussen hun voorzitter (de Commissaris der Koningin) en de hoofdinspecteur van de Volksgezondheid te 's Hertogenbosch blijkt dat laatstgenoemde de toestand op verloskundig gebied in Simpelveld reeds lang zeer onvoldoende acht. Deze zienswijze wordt gedeeld door de medische inspecteur der Volksgezondheid te 's Hertogenbosch de heer Dr. J.C.J. van der Hagen, de gezondheidscommissie te Gulpen, de burgemeester van Simpelveld en de vroegere en tegenwoordige medicus ter plaatse, de heren Hoedemakers en Janssen. Aangezien ook te Bocholtz onvoldoende verloskundige hulp aanwezig is, is van verschillende zijden de wenselijkheid uitgesproken één vroedvrouw voor beide gemeenten aan te stellen.

De raad van Bocholtz heeft inmiddels besloten een jaarlijkse bijdrage van fl. 200 te verlenen voor een zich te Bocholtz vestigende vroedvrouw. Gedeputeerde Staten verzoeken deze aangelegenheid nogmaals in de raad te bespreken en dringen erop aan een ruime bijdrage uit de gemeentekas toe te kennen voor de aanstelling van een vroedvrouw te Bocholtz, dat naar het oordeel van de hoofdinspecteur het meest in aanmerking komt als vestigingsplaats.(2)

Deze brief van Gedeputeerde Staten wordt aldus behandeld in de raadsvergadering van 11 juni 1912: "Verder was nog ingekomen een schrijven van Heeren Gedeputeerde Staten wijzende op de onvoldoende verloskundige hulp in deze gemeente, en geven de raad in overweging door het toekennen van een ruime subsidie te bevorderen, dat zich in de gemeente Bocholtz eene vroedvrouw kan vestigen, dienende voor beide gemeenten. De voorzitter herinnert eraan dat deze kwestie al eens meer behandeld is, en toen was de meerderheid van de raad, indien het absoluut moet, (bereid) stappen te doen om eene vroedvrouw voor Simpelveld alleen te verkrijgen. De heer Jongen zegt dat Simpelveld niets heeft aan een vroedvrouw die te Bocholtz woont. De heer Berger meent dat Bocholtz pressie uitoefent om ons te dwingen mede te subsidieëren. De heer Ploumen wil het schrijven voor kennisgeving aannemen en terzijde leggen. De voorzitter zegt dat de raad thans moet beslissen opdat wij aan H.H. Gedeputeerde Staten kunnen mededelen wat de raad eigenlijk wil. Er wordt besloten aan genoemd college mede te deelen dat deze gemeenschap de groote behoefte aan verloskundige hulp nog niet gevoelt, dat mocht die behoefte later blijken de raad dan stappen zal doen om vestiging van een vroedvrouw voor Simpelveld mogelijk te maken."(3)

In de raadsvergadering van 10 october 1912 komt de vroedvrouwenkwestie weer ter sprake naar aanleiding van een brief van Gedeputeerde Staten, waarin onder andere gewezen wordt op een missive van de hoofdinspecteur van de Volksgezondheid, waarin deze Simpelveld schetst als een gemeente met ± 2700 inwoners en geheel verstoken van verloskundige hulp. De raad is echter van gevoelen dat Simpelveld, als men de kloosterlingen er af trekt, niet meer dan 2100 à 2200 zielen telt en dat voor verloskundige hulp meer dan voldoende wordt gezorgd. Voor het subsidiëeren van een vroedvrouw, die zich in Bocholtz gaat vestigen voelt de raad niets, daar de ingezetenen voor verloskundige hulp dan even goed naar Spekholzerheide kunnen gaan, dat immers op ongeveer gelijke afstand van Simpelveld ligt. Besloten wordt vast te houden aan het eerder ingenomen standpunt.

In hun antwoordbrief van 22 october 1912 schrijven burgemeester en wethouders dat de gemeenteraad blijft weigeren een besluit te nemen overeenkomstig het advies van Gedeputeerde Staten. Zij voegen hieraan toe: "Volgens het oordeel van den raad komt het zelden of nooit voor dat verloskundige hulp gehaald wordt te Partij-Wittem, en meende verder dat indien zulks noodig zou zijn, deze beter werd gehaald te Spekholzerheide-Kerkrade, wat trouwens niet veel verder is dan bij de zich eventueel te Bocholtz vestigende vroedvrouw. Dat de groote kindersterfte altijd aan gebrekkige verloskundige hulp te wijten zou zijn is niet steekhoudend, daar volgens de registers van den Burgerlijke Stand dezer gemeente over 1912 blijkt, dat die sterfte tot nog toe zeer gunstig te noemen is, hetgeen trouwens ook aan andere omstandigheden kan worden toegeschreven." (6)

Het geduld van Gedeputeerde Staten begint nu langzamerhand op te raken. Op 19 maart 1913 schrijven ze voornemens te zijn gebruik te maken van artikel 33 der Armenwet, dat de mogelijkheid biedt een bepaalde voorziening voor te schrijven. Ze willen de jaarwedde van de ter standplaats Bocholtz (nabij de kerk) aan te stellen vroedvrouw vaststellen op fl 250 met het vooruitzicht op een rijks- en provinciale subsidie van elk fl 100. De bijdrage van Simpelveld in de jaarwedde zal worden bepaald op fl 50, de bijdrage van Bocholtz op fl 200. Alvorens hiertoe te besluiten willen Gedeputeerde Staten echter eerst de raad van Simpelveld horen over de gemeentelijke bijdrage van fl 50.

De raad gaat in zijn vergadering van 27 maart daaraanvolgend niet accoord met deze regeling en blijft vasthouden aan zijn eerder ingenomen standpunt.

In de raadsvergadering van 25 september 1913 komt men bij de vaststelling van de gemeentebegroting voor 1914 terug op het dreigement van Gedeputeerde Staten. Eenstemmig wordt besloten voor de aanstelling van een vroedvrouw "fl 200 beschikbaar te stellen, en den provinciale en rijkssubsidie aan te vragen opdat deze gemeente eene vroedvrouw voor haar zelf kan aanstellen."(3)

In de brief van de burgemeester, d.d. 27 september 1913, waarin hij Gedeputeerde Staten meldt dat fl 200 op de gemeentebegroting is uitgetrokken voor een vroedvrouw merkt hij ook op: "De raad stelt zich tevens voor Rijks- en Provinciaal subsidie voor dat doel aan te vragen, opdat vestiging van een vroedvrouw hier ter plaatse mogelijk worde, daar de inwoners van Simpelveld die meer dan 50 jaar zelf een vroedvrouw hebben gehad niet gediend zullen zijn met een vroedvrouw die te Bocholtz woont, en zoo de clandestiene uitoefening van het bedrijf in deze gemeente wordt nog in de hand gewerkt

Gedeputeerde Staten laten de gemeente 14 october 1919 weten dat er voor de aanstelling van een vroedvrouw voor één enkele gemeente geen rijks- of provinciale subsidie wordt toegekend en dat huns inziens zich voor fl 200 geen vroedvrouw in Simpelveld zal vestigen. De raad wordt nogmaals verzocht een behoorlijke verloskundige voorziening te treffen anders zal met toepassing van artikel 33 van de Armenwet een voorziening worden voorgeschreven. De raad blijft echter hardnekkig vasthouden aan zijn eigen standpunt en besluit in zijn vergadering van 30 october Gedeputeerde Staten mede te delen geen subsidie voor een te Bocholtz wonende vroedvrouw te verlenen, maar wel genegen te zijn fl 200 uit te trekken voor een vroedvrouw die zich te Simpelveld zal vestigen en, mocht dit bedrag niet voldoende zijn, het nog te verhogen. (3)

Het geduld van Gedeputeerde Staten is nu ten einde, op 28 november 1913 besluiten zij: "te bepalen dat ter voorziening in de behoefte van verloskundige hulp in de gemeenten BOCHOLTZ en SIMPELVELD, eene vroedvrouw zal worden aangesteld met eerstgenoemde gemeente als standplaats en dat in de gemeentelijke toelage dier vroedvrouw zal worden bijgedragen door de gemeente BOCHOLTZ fl 200,- en door de gemeente SIMPELVELD fl 50,-." (2)

Wie meent dat de gemeente nu het hoofd in de schoot zal leggen, komt bedrogen uit. Als de voorzitter in de raadsvergadering van 18 december 1913 vraagt of er nog opmerkingen zijn op de door de secretaris voorgelezen notulen van de vorige vergadering merkt raadslid Berger op het eigenaardig te vinden dat Gedeputeerde Staten hen kan dwingen fl 50 subsidie toe te kennen aan een vroedvrouw die als standplaats Bocholtz heeft. De voorzitter zegt dat over deze zaak een schrijven is binnengekomen, zodat hier later over beraadslaagd kan worden. Bij punt 3 van de agenda, "Ingekomen stukken", komt dit schrijven, een brief van Gedeputeerde Staten met hun besluit van 28 november 1913, waarin onder meer gezegd wordt dat het met de verloskundige hulp in Simpelveld slecht gesteld is, ter sprake: "De heer Vliex merkt op dat de toestand thans nog niet treurig is, maar dit kan het wel worden indien Simpelveld aangewezen is zich te bedienen met eene vroedvrouw met de gemeente Bocholtz als standplaats. Alle leden zijn het hiermee eens. De heer Ploumen stelt voor in hooger beroep te gaan en de beslissing aan de Kroon over te laten. Dit voorstel vindt algemeen steun zoodat dienovereenkomstig wordt besloten." (3)

In haar beroepschrift van 23 december 1913 voert de gemeente onder andere aan dat Simpelveld niet voldoende gebaat is met een vroedvrouw die Bocholtz als standplaats heeft daar verschillende gehuchten en buurtschappen van de gemeente ruim 5 à 6 km van Bocholtz verwijderd liggen. Verder wordt opgemerkt dat het niet treurig gesteld is met de verloskundige hulp in Simpelveld en dat de gemeente best wat wil doen aan het probleem, men heeft immers fl 200 beschikbaar gesteld voor een vroedvrouw met Simpelveld als standplaats en is zelfs geneigd dit bedrag tot fl 300 te verhogen, indien nodig. (8)

Dit alles mag de gemeente echter niet baten. Bij Koninklijk Besluit van 2 mei 1914 wordt het beroep ongegrond verklaard, Simpelveld moet jaarlijks fl 50, Bocholtz fl 200 bijdragen voor een vroedvrouw, die Bocholtz als standplaats zal hebben. Deze beslissing moet binnen 3 maanden in beide gemeenten zijn uitgevoerd. (2)

We hebben juist gezien dat de raad had besloten de beslissing over de vroedvrouwenkwestie aan de Kroon over te laten. Nu de Kroon een uitspraak gedaan heeft zou men dan ook verwachten dat de gemeente hier gehoor aan zou geven. In de eerstvolgende raadsvergadering, die van 16 juni 1914, komt het K.B. echter nergens ter sprake, het wordt volkomen genegeerd. Wel behandeld wordt een brief van de afdeling Simpelveld van het Groene Kruis met het verzoek een vroedvrouw, tevens ziekenverpleegster, uitsluitend werkzaam in de gemeente, aan te stellen. Het Groene Kruis is bereid hier jaarlijks een zekere som geld voor beschikbaar te stellen. De gemeenteraad voelt hier echter niets voor. "De heer Berger zegt, wij hebben niets te maken met het Groene Kruis wij willen onafhankelijk daarvan eene vroedvrouw aanstellen; en bovendien vindt spreker het ook niet gepast dat een vroedvrouw tevens ziekenverpleegster kan zijn; spreker zou althans niet genegen zijn zijn vrouw door zoo'n vroedvrouw (te) laten behandelen. De overige leden vinden het ook niet in den haak uit hijgienisch oogpunt bezien." De voorzitter stelt daarop voor een oproep voor een vroedvrouw te doen en hier fl 300 voor uit te trekken. Na enige discussie wordt dit bedrag verhoogd tot fl 350. (3)

In de raadsvergadering van 4 juli 1914 komt men even terug op de zaak. De heer Vliex merkt op dat de oproep nu zo snel mogelijk moet geschieden, daar hij nu in de krant gelezen heeft dat al 4 leerlingen van de Vroedvrouwenschool te Heerlen het diploma hebben behaald en misschien wil een van hen zich wel beschikbaar stellen voor Simpelveld. De voorzitter belooft de oproep zo gauw mogelijk te doen. (3)

Uit de notulen van de raadsvergadering van 1 september 1914 blijkt dat de oproep inmiddels plaats heeft gehad doch dat er zich geen enkele kandidaat heeft aangemeld. Wel zijn er stappen gedaan om tot aanstelling van een tijdelijke vroedvrouw te komen, waaraan de hoofdinspecteur van de Volksgezondheid te 's Hertogenbosch zijn medewerking zal verlenen. (9)

Op 14 januari 1915 heeft er nog steeds geen nieuwe oproep plaats gehad. De voorzitter belooft dit dadelijk te doen en er wordt besloten een annonce te plaatsen in "De Limburger" en de "Nieuwe Limburger Koerier".(9)

En deze oproep zal uiteindelijk succes hebben. Als punt 1, doch behandeld na punt 3, van de agenda van de raadsvergadering van 27 februari 1915 staat vermeld: "Benoeming vroedvrouw". Eerst wordt een instructie voor de gemeentevroedvrouw vastgesteld. Hierin wordt omtrent haar salaris bepaald dat zij van gemeentewege een vaste jaarwedde van fl 400 geniet en dat zij per verlossing nooit meer dan fl 6 mag rekenen.
De aanstelling van de vroedvrouw geschiedt door de gemeenteraad voor onbepaalde tijd. Behalve bij wangedrag en plichtsverzuim kan zij niet worden ontslagen door de gemeenteraad. Wenst zij zelf haar betrekking te beëindigen dan is zij verplicht de raad hier drie maanden van te voren van in kennis te stellen.
Zonder toestemming van de burgemeester mag zij niet langer dan 24 uur van de standplaats verwijderd blijven. Zij kan elk jaar recht doen gelden op een vacantie van 14 dagen. De burgemeester wijst dan, in overleg met haar een geneeskundige of vroedvrouw aan die haar op haar kosten zal vervangen tijdens de vacantie."

Artikel VI van de verordening luidt letterlijk:
"In de uitoefening harer practijk heeft zij te voldoen aan de eischen, welke uit verloskundig en hygiënisch oogpunt daaraan behooren te worden gesteld.
Zoo dikwijls zij bij eene patiënte geroepen wordt, zorge zij daarom alles bij zich te hebben, wat bij hulpverlening aan een barende nodig kan zijn. Alvorens tot die hulp over te gaan trekke zij een schoon katoenen of linnen overkleed aan en reinige zorgvuldig en steeds antiseptisch hare handen."

Artikel VII:
"Zij overtuige zich gedurende de eerste negen dagen na de bevalling op geregelde tijden omtrent den toestand van de kraamvrouw alsook voor de voeding en de verzorging van het kind, dit laatste op eenvoudige en bevattelijke wijze en geheel in overeenstemming met de instructie vanwege den geneesheer."

Artikel VIII:
"In geval van verscheuringen, tijdens de baring ontstaan, verder van koorts en van alle zoodanige ziekteverschijnselen, die geneeskundige hulp noodzakelijk maken, moet zij onmiddellijk den door de patiënte verlangden geneeskundige, en waar het eene onvermogende barende betreft, den geneesheer van het Burgerlijk Armbestuur, daarvan in kennis stellen.

"Zij is tot zoodanige kennisgeving eveneens verplicht in gevallen van ontijdige bevalling. Voor zooveel noodig neemt de aldus gewaarschuwde geneesheer de behandeling van de patiënte verder op zich."

Artikel IX:

"Wanneer zich in hare practijk, zij het ook slechts vermoedelijk, een geval van kraamvrouwenkoorts voordoet, zal zij daarvan onverwijld kennis geven aan den Medische Inspecteur, tot wiens ressort hare woonplaats behoort, en tegelijkertijd aan den in artikel VIII genoemden geneesheer, naar wiens voorschriften betreffende behandeling en voorzorgen voor zich zelve, zij zich stipt zal hebben te gedragen. Acht de Medische Inspecteur het noodzakelijk of gewenscht, dat de vroedvrouw zich gedurende eenigen tijd van de uitoefening harer practijk onthoude, dan wordt haar voor elken dag van dier zake gedwongen rust fl 2,50 als vergoeding voor de verdiensten, die zij uit dien hoofde verplicht is te derven."

Het laatste artikel van de instructie, artikel X, verplicht de vroedvrouw tot het lidmaatschap van de Bond van Vrouwelijke Verloskundigen in Nederland. (10)

Nadat de instructie is vastgesteld gaat de gemeenteraad over tot de benoeming van de vroedvrouw. "Daar slechts eene sollicitante is, geschikt voor de uitoefening van de verloskundige hulp, wordt als zoodanig met algemeene stemmen benoemd mejuffrouw Petronella Kessels, verloskundige te Meijel." (9)

En hiermee komt na ruim 3 jaar strijd, waarbij de gemeente een K.B. ongestraft negeert en uiteindelijk haar zin krijgt, een einde aan de vroedvrouwenkwestie te Simpelveld.

Achter blijft, zonder inkomen, de oude vroedvrouw Bindels.
Haar zoon Jos richt namens haar in juli 1915 het volgende verzoekschrift tot de gemeenteraad:
"Met gepaste eerbied neemt onder getekende W^we P.J. Bindels geboren A.M. Herzog de vrijheid het volgende beleefd onder de gewaardeerde aandacht van Uwen geachte raad te brengen.
Zoo als U alle wel bekend, heb ik sedert 2 januari 1861 - dus rond 54 jaar- het vak van Vroedvrouw onafgebroken in de gemeente uitgeoefend. In den loop dezer halve eeuw zijn weinige Simpelvelder ter doop gevoerd zonder mijne hulp. Het is U zeker ook bekend, dat ik honderde bevallingen gedaan heb, waar ik geen cent gebeurd heb, en nogmaals honderde waar ik in plaats van betaling te beuren, nog de noodzakelijkste levens middelen, en kleeren voor moeder en jong geboren(e) moest meenemen, want in die 50 jaar terug was het leven lang niet te vergelijken met het heden daagsche, wegens de geringe verdiensten toen der tijd.
Daar ik thans door het aanstellen de(r) nieuwe Vroedvrouw, ten gevolgen van mijn ouderdom, van ieder inkomen verstoken ben, ben ik zoo vrij beleefd bij Uw Geacht College om eene jaarlijkse geldelijke tegemoetkoming te vragen.
Verzekerd Uw Geachte College mijn gedane dienste voor het wel der ingezeten thans als nog weet te waardeeren." (11)

De behandeling van dit rekest wordt in de raadsvergadering van 19 augustus 1915 uitgesteld tot een volgende vergadering, opdat de burgemeester kan onderzoeken of de weduwe Bindels zelf op de hoogte is van het door haar zoon ingesteld verzoekschrift. Dit blijkt wel het geval want in de raadsvergadering van 21 october wordt het behandeld. De raadsleden zijn algemeen van gevoelen dat het billijk en rechtvaardig is de oude vrouw geldelijk tegemoet te komen. De voorzitter stelt voor iedere dag fl 0,25 toe te kennen, de heer Lerschen fl 10 per maand. Het laatste voorstel wordt aangenomen en de gemeentebegroting voor 1916 wordt met een bedrag van fl 120 aangevuld.

W. van Mulken.

juni 1991.

Noten:

1) W. van Mulken,
Inventaris van de archieven der gemeente Simpelveld 1795 - 1941.
Maastricht 1991, nr. 77, brief no. 85.
2) Inv. nr. 2632.
3) Inv. nr. 14.
4) Inv. nr. 77, brieven no's 204 en 205.
5) Inv. nr. 13.
6) Inv. nr. 77, brief no. 579.
7) Inv. nr. 78, brief no. 1055.
8) Inv. nr. 78, brief no. 1173.
9) Inv. nr. 15.
10) Inv. nr. 32.
11) Inv. nr. 670.

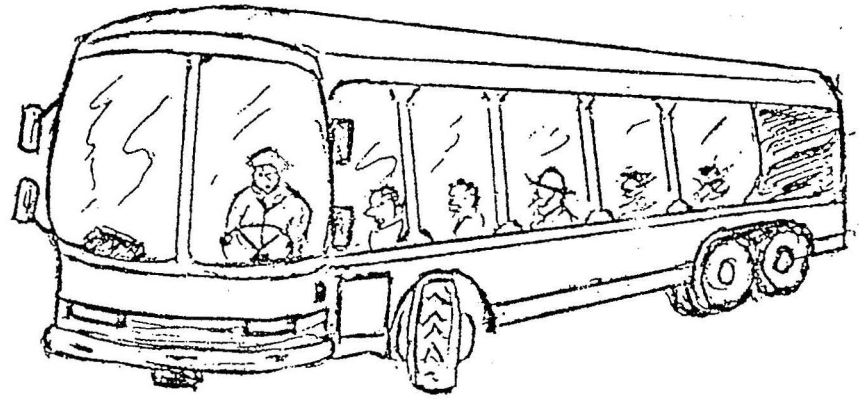

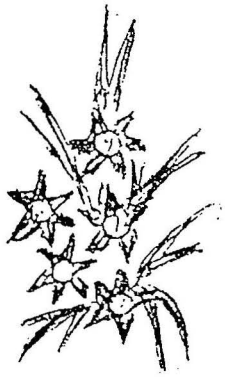

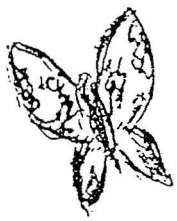

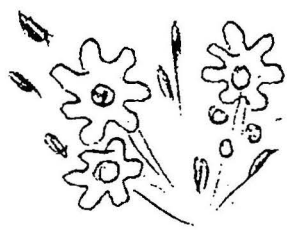

V A K A N S.

Gedder miensj weëd aagesjtooche
Went de vakans is aagebrooche

3 weache hoef me nit tse werke
3 weache oeszieë wie ee verke

3 weache lank Salzburgerland
3 weache lank bouw sjwats verbrand

3 weache lankoes oppen ruk
3 weache bei aangere op bezuk

3 weache lank frisje bruedjes eëse
3 weache lank de tsiet vergeëse

3 weache mer mit dè bergsjong lofe
3 weache sjtomme kal verkofe

3 weache va vream eëse hotte
3 weache lank doava an der flotte

3 weache lank obstler en beer
3 weache lank deul wie enge sjteer

Noa 3 weache sjravele wuste pieng aggen vus
Me geet wer noa heem 14 sjtond in de bus

3 weache dernoa nog der maag va sjtrich
3 weache dernoa nog ee verbrand gezig

3 weache alle kloemele wesje
Mit wasser ziech der doesj noe lesje

Gaar nit mieë in de bergsjong sjtoa
Me lekker mit der auto goa

En ee gans joar wade bis dat 't kunt
Dat vier wer mit vräüt de berg een gunt

MABIS

NIEUWS UIT DE SECTIES

Sectie DIALECT.

Onze "notulist", de heer Mathieu Bisschops verzocht eind 1991 om een z.g. "adem-pauze" in te leggen als notulist van de sectie. Deze functie werd toen - op voorwaarde dat het maar voor tijdelijk was - door de sectie coördinator waargenomen. Op de vergadering van 7 mei j.l. gaf dhr. Bisschops echter te kennen dat hij, wegens tijdgebrek, toch afzag van het weer opnemen van deze functie.
Vanaf deze plaats dank ik, mede namens de sectievoorzitter dhr. A.Schleck en alle leden van de sectie, de heer Bisschops voor het vele werk dat hij voor onze sectie in zijn "notulist-enperiode" heeft gedaan en hopen in de toekomst nog veel gedichten en/of proza van zijn hand te zien verschijnen.
Mathieu, bedankt en succes !
Hiermee is de functie van notulist in de sectie vakant.

W.Strolenberg
Coördinator/notulist.

Sectie PERIODIEK.

Door het uitvallen van enkele medewerkers is de organisatie van de sectie enigszins gewijzigd. De taakverdeling is nu als volgt:

Selectie ontvangen kopij en samenstellen inhoud:

Mevr. M.Vliex-Hensgens
Stationstraat 3d
6369 VG Simpelveld
045 - 441074

Dhr. P.Janssen
Mauritspark 32
6163 HN Geleen
046 - 749107

Tekstverwerking en lay-out:

Dhr. W.Strolenberg
Stampstraat 52
6369 BE Simpelveld
045 - 442624

Dhr. P.Janssen

Distributie en verzending:

Dhr. en Mevr. H. Crombach
Overst Voerendaal 4
6367 GK Voerendaal
045 - 751276

Bezorging:

Dhr. W.Meijers
Diddenstraat 6
6369 CS Simpelveld
045 - 443426

Dhr J.Janssen
Groene Boord 9
6351 EC Bocholtz
045 - 443062

Mevr. Vliex is tevens het adres voor inlichtingen, toezending of bezorging van kopij.
Dhr. P.Janssen fungeert als sectie-coördinator.
Kopij is altijd zéér welkom, zowel getypt als geschreven.
We kunnen er niet genoeg van krijgen !!

R E C T I F I C A T I E.

In ons vorige nummer - jaargang 4, nr. 1, maart 1992 - werden per abuis de pagina's 16 en 17 verwisseld.
De juiste leesvolgorde is nu pag. 15 - 17 - 16 - 18.
Onze excuses !!

OPROEP

Voor het vormen van een nieuw op te richten sectie **AUDIO-VISUELE DOCUMENTATIE** zoekt het bestuur contact met al onze leden die actief zijn - of geweest zijn - op het gebied van fotografie, film, video en geluidsregistratie.
Ons "heem", wat wij als heemkundigen toch willen bestuderen, is een "levend" onderwerp wat van dag tot dag aan veranderingen onderhevig is. En als wij bekijken wat ons uit het verleden aan beeldmateriaal rest, en hoe snel veranderingen in zijn werk gaan dan ligt de conclusie voor de hand dat wij nu moeten vastleggen en blijven vastleggen wat er om ons heen gebeurt, ook al omdat het niet altijd veranderingen ten goede zijn.
De nieuwe sectie zal dus bijvoorbeeld actief kunnen zijn op de volgende terreinen:

- het op beeldmateriaal vastleggen van alle monumenten en dorpsgezichten zowel in totaal als in detail voor onze beide woonkernen
- het vastleggen van folkloristische gebruiken (processies, kamerschieten, schuttersfeesten, oprichten van mei-dennen, enz. enz.)
- inventariseren en vastleggen van biologische bijzonderheden, ecologische en milieu-aspecten van onze omgeving, ook al om deze te beschermen
- het produceren van (klank-)diaseries, films en videofilms van bovengenoemde onderwerpen
- het vastleggen van bijzondere activiteiten van onze vereniging
- het opzetten van een audio-visueel archief.

Dus, amateur-fotografen, -filmers, -videofilmers, kortom ieder die bezig is of geweest is met beelds- of geluidsregistratie:
hier ligt een nieuwe uitdaging voor uw creativiteit !!
Geef u op bij één van de bestuursleden. Na de vakantieperiode wordt u dan uitgenodigd om samen te bespreken hoe we vorm en inhoud aan de nieuwe sectie kunnen geven.

D E L U S T R U M W A N D E L I N G

De wandeling op de tweede lustrumdag is letterlijk in het water gevallen. Na een hele week prachtig weer barstte zondagmiddag de bui los. Veel deelnemers werden gedwongen de strijd te staken, er was gewoon geen doorkomen aan.
Slechts enkelen hadden de moed de wandeling te voltooien.
Doordat de meeste deelnemers doordrenkt waren en huiswaarts keerden, was het niet mogelijk de uitleg en uitslag bekend te maken.
Om de moedigen toch te belonen is besloten enkele prijzen toe te kennen.

De **eerste prijs** gaat naar de groep C.van Gool - J.Muermans.
De **tweede prijs** gaat naar Dhr. en Mw. Sluijsmans.
De **derde prijs** gaat naar Dhr. en Mw. Schleck.

Voor de wandelliefhebbers onder onze lezers geven we hier de route-beschrijving:
Vooraf enkele richtlijnen voor de wandeling:
- oriëntatiepunten kunnen zich zowel rechts, links, als vóór u bevinden.
- elke genummerde opdracht houdt een richtingverandering in.
- wanneer er sprake is van wegen, dan heeft dit betrekking op alle wegen. Particuliere in-, op- en uitritten tellen voor u niet mee.
- Einde weg is een situatie waarbij u geen mogelijkheid heeft uw route te vervolgen, maar wel een weg rechts en links in te gaan.

Bij de routebeschrijving hoort een vragenlijst, de juiste antwoorden vindt u hieronder. De beschrijving gaat uit van start en finish in Hotel Oud Simpelveld, dus bij de start verlaat u dit lokaal.

Beschrijving:

1 Start naar links.
2 U volgt Mergellandroute.
  Vraag 1: Wat is de betekenis van het reliëf boven de kerkdeur ?
  Antwoord: De doop van koning Clovis door St. Remigius.

3 Na verbodsbord rechts.
  Vraag 2: Wanneer werd Christus tot koning gekroond ?
  Antwoord: Op 30-10-1949. (Staat op het beeld. Wanneer het anders zou zijn, dan heeft men het niet begrepen.

4 Voor 1890 rechts.
5 U gaat richting 7.
6 Verboden rijrichting inlopen.
  Vraag 3: Welk muziekinstrument ziet u in deze straat ?
  Antwoord: Posthoorn. (Op brievenbus).

7 Voorrangsweg links (Voorzichtig).
8 Eerste weg rechts.
  Vraag 4: Wat is de aard of karakter van deze weg ?
  Antwoord: Eigen weg. (Aangegeven door bordje.)
  Vraag 5: Op wie hebben de symbolen in het gemeentewapen betrekking ?
  Antwoord: Op St. Remigius en St. Jacobus.

9 U volgt nu het Hoogenberg voetpad. Rechts van u stroomt de Eijserbeek in bochten.
  Vraag 6: Hoe noemt men de natuurlijke bochten in een rivier ?
  Antwoord: Meanders.

10 Eerste weg rechts. Rechts van u ligt het klooster Loreto.
Vraag 7: Waar komt de naam Loreto vandaan ?
Antwoord: Van de Italiaanse plaats Loreto. De legende zegt dat engelen het "Sacra Casa", het heilige huis van Nazareth naar Loreto hebben overgebracht. De zusters noemden hun huis Loreto, hun heilig huis.

Viersprong oversteken.
Vraag 8: Wat is de som van de cijfers van de eerste twee huisnummers rechts van u ?
Antwoord: U vond de huisnummers 55 en 57. De som van de cijfers is dus 5 + 5 + 5 + 7 = 22.

11 Voetpad links. U loopt nu onder een viaduct door
Vraag 9: Wat is de dialectnaam van het viaduct ?
Antwoord: Emate heeft het de "kaal keul kachelpiep" genoemd.

12 U vervolgt dit pad tot in het weiland, klimt dan direct de Musscheberg links omhoog en volgt het voetpad door het Dorreveld. Links van u ziet u het klooster Damianum.
Vraag 10: Hoe heet de plaats waarop het klooster is gebouwd ?
Antwoord: De Plaar.

13 Einde weg rechts
14 Na kruisbeeld rechts
Vraag 11: Welke tekst is op het kruis gegraveerd ?
Antwoord: "O mensch gedenk ich lebte litte nd starb fur dich
Darum lebe lijde nd streijte fur mich"
Anno 1838 - 1978.

Men noemt deze plek ook wel "het kruis aan de zeven bomen".
Vraag 12: Wat is hier (bij het kruis) de betekenis van het cijfer 7 ?
Antwoord: Herinnert aan de zeven kruiswoorden van Christus.

U loopt nu over een voormalige grensweg.
Vraag 13: Welke grens wordt bedoeld ?
Antwoord: De grens tussen de voormalige gemeenten Bocholtz en Simpelveld.

Links van u ligt de Waalbroekerhof.
Vraag 14: Hoe noemde men in vroeger tijden deze hof, was dit:
a) Hof in den kleinen Waelbroech ?
b) Cortenbach hoeff ?
c) Abdij van Simpelveld ?
Antwoord: Abdij van Simpelveld.

15 Na brug rechts.
16 Voor St.Jozefbrug links.
Vraag 15: Waarom de naam St. Jozefbrug ?
Antwoord: Genoemd naar de St. Jozefskapel op de Heiligenhuiskensweg.

17 Voor pijlen links. Rechts van u ligt de Viermorgen. Een morgen is een oude landmaat.
Vraag 16: Hoe komt men aan de maat "morgen" ?
Antwoord: Naar de hoeveelheid land die een boer op een morgen kon bewerken.

18 Viersprong links.
Vraag 17: Van wie zijn de initialen op het kruis, rechts ?
Antwoord: Van de maker. (In dit geval Jupje Huppertz.)

Links van u ligt het Verckenshofke.
Vraag 18: Hoe komt men aan die naam ?
a) Was ooit een grote varkensfokkerij ?
b) Was vroeger een verwaarloosde boerderij ?
c) Was voortijds eigendom van de familie von Vercken ?
Antwoord: Was voortijds eigendom van Jonker von Vercken.

19 Na ogeveer 1 km. gaat u rechts het Elzervoetpad in.
20 Asfaltweg links.
21 Na 1872 rechts. Zandbergervoetpad.
Vraag 19: Hoe noemt men in de volksmond dit voetpad ?
Antwoord: "Brulle jetsje". (Naar de familie Brul.)

22 Asfaltweg rechts.
Links van u ligt de Bongard.
Vraag 20: In welke stijl is de Bongard gebouwd ? Is dit:
a) Barok ?
b) Gothisch ?
c) Renaissance ?
Antwoord: In (Maaslandse) Renaissance-stijl.

23 Voor Prickart links
24 Eerste weg links. Rechts van u ligt de hoeve Kiefert.
Vraag 21: Hoe komt men aan de naam "Hoeve Kiefert" ?
Antwoord: Naar de Duitse naam voor dennenboom. (Dit gebied stond vroeger vol met dennebomen.)

25 Einde weg links en direct rechts.
Vraag 22: Weet u de naam van deze weg ?
Antwoord: Neen/ja (Beide goed) De naam (Langheggerweg) werd niet gevraagd !

26 U loopt nu ongeveer 1½ km door het veld, steekt de rijksweg weer voorzichtig over en gaat naar links.
27 Na auto rechts.
28 Voor kruis rechts. Recht voor u ziet u in de verte de molen Vrouwenheide.
Vraag 23: Op hoeveel meter boven A.P. ligt deze molen ? Is dit:
a) 192 m
b) 202 m
c) 212 m
Antwoord: Op 212 m.

29 Na Jezus Barmhartigheid links.
30 Spoor over.
31 Na 27A links. Voorrangsweg voorzichtig oversteken. Links van u ziet u een vakwerkgevel waarvan de balken zijn gewit.
Vraag 24: Zijn de witgekalkte balken origineel ?
Antwoord: Ja. Ter bescherming van het hout. Men had nog geen carbolineum.

32 Voetpad rechts
Vraag 25: Hoe noemt men dit gebied ?
Antwoord: De benden of de beemden.

33 Einde voetpad rechts. U loopt nu in de Brandstraat.
Vraag 26: Werd burgemeester Brand 58 jaar ?
Antwoord: Ja. (Wanneer iemand 58 jaar burgemeester is, wordt hij zeker ook 58 jaar.)

34 Na laatste letter van het alfabet rechts.
35 Eerste weg links.
Vraag 27: Wat is het eerste huisnummer links van u ?
Antwoord: 27. (De laatste letter van het alfabet is een T. Handelde u op het bordje met de Z, zat u fout. Verderop staat een bordje met de T !)

Mocht u de wandeling willen nalopen, dan wensen wij u prachtig weer en een fijne wandeling toe.

De uitzetters.

WIJ GEDENKEN....

IN MEMORIAM HUUB BOGMAN.

Het is niet eenvoudig een memoriam te schrijven voor een persoon die je in veel hoedanigheden hebt leren kennen.
Toen ik naar de lagere school ging (1949), zat Huub in de vijfde klas. Naar de ideeën van een kind lijkt dat een bijna onoverbrugbare kloof. Bijna twintig jaar later, maak ik Huub mee als verpleegkundig-assistent van de KNO-arts Dr.Lubbers te Heerlen. Ik moest een tonsillectomie ondergaan en Huub moest assisteren. Wat mij toen vooral frappeerde was zijn correctheid. Ofschoon de operatie niet vlekkeloos verliep - overigens lag dat niet aan Dr.Lubbers - was Huub loyaal ten opzichte van de Medische Staf. Maar evenzeer gaf hij mij door kleine aanwijzingen, die door een buitenstaander niet op zijn juiste waarde konden worden geschat, het gevoel dat hij met mij meeleed.

Jaren later, nadat ik weer in Simpelveld was komen wonen, kwam ik opnieuw in contact met hem en wel in zijn hoedanigheid van secretaris van de Heemkundevereniging "De Bongard". Ik had wel eens het gevoel dat hij veel meer deed dan normaliter van een secretaris in een vereniging wordt, of liever gezegd, kan worden verlangd. Wat de heemkundevereniging in die periode ook ondernam, Huub was bijna altijd degene die het voortouw nam.
Bij het opnieuw opstarten van het PERIODIEK (eind'89-begin'90) was hij de stille kracht die de beslissende impulsen gaf voor een succesvolle wedergeboorte.
In die tijd en vlak nadat hij als secretaris was teruggetreden, heb ik het nauwst met hem samengewerkt. Met grote verwondering denk ik terug aan zijn enthousiasme, daarvoor had hij blijkbaar de beschikking over een onuitputtelijke bron.
Droefheid vervult ons om zijn heengaan, maar ook hier laat de keerzijde van deze medaille zich ten volle gelden, namelijk dankbaarheid. Dankbaarheid voor het vele werk dat Huub voor onze vereniging heeft gedaan.

Laten wij tenslotte zijn echtgenote Hilde en zijn zonen Ralph en Marc, veel sterkte toewensen bij het verwerken van dit smartelijk verlies.
Moge het feit, dat het heengaan van Huub door onze vereniging als een blijvend verlies wordt ervaren hen tot steun en troost zijn.

Leo Kohl, voorzitter
11-05-1992

Adieë Miep

Vuur ós begrip biste tse vrug van ós voetgegange.
Doe woars nog mèr pas bij ózze groep en noe mósse vier diech alwerm misse. Doe koeëts nog zoeë vul vuur de sectie dialect en anger doeë. Ee groeës lôch is hingerblève.
Vier zallie diech en dienge sjpontane lach erg misse.
Vier bewóngerete dienge mód, dieng leëvensloes.

Op d´r daag dat vier in Bóches óptroane, hoeëts doe ´t sjleët nuits, evver doe loos nüks mérke, dragets dieng gedichte vuur wie ummer. Angere van ós kniepet ´t bericht de keël tsouw en koeëte bauw nüks mieë oesbringe.
Doe woars evver nog vol gouwe mód en hauwts ´t volste vertrouwe in de döktesj. En mit dat die date, vier hant de krankheet in d´r grif, besjlisset ózze Hergod angesj.

Adieë Miep, doe bis noe doa woa vier nog hin mótte.
Vier zalle nog lang en döks an diech dinke.
Vier vroage ós aaf, woarum ??
Woarum hat d´r Hergod dieng keëts oesgebloaze, die Heë zelf hat aagesjtaoche ?
Vier wisse zicher dat vier mit ós hats get mósse numme, dat vier mit ós versjtank nit begriefe.

"God is Liefde", zage ze.
Heë hilt van diech, Heë hilt diech noen vas!
Miep, doe bis gesjtórve um ummer tse leëve in ing ónsjterflieche leefde. ADIEU MIEP.....

15 mei 1992.
Arnold Schleck

IN MEMORIAM

Op donderdag 16 april overleed op bijna 63-jarige leeftijd ons zeer gewaardeerd medelid, de Zeer Eerwaarde Heer Hubert Vliexs, pastoor van de parochie Pastoor van Ars te Eygelshoven-Hopel.

Als "Simpelvelder jong" had hij volle belangstelling voor de historie van zijn geboorteplaats, speciaal voor de Simpelveldse genealogieën. Dit was de reden om vanaf het eerste uur lid te worden van De Bongard.
Naast zijn drukke werkzaamheden als parochieherder besteedde hij zijn vrije tijd intensief aan zijn grote hobby: genealogisch onderzoek.
In meer dan dertig jaar vergaarde hij een enorme brok kennis, waarvan veel leden van de sectie Genealogie nut hadden.
Hiervoor kon men altijd bij hem terecht.

Er ging een schok door de werkgroep "Dydden" bij het horen van het droevige bericht. Een ramp, zoals een lid het uitdrukte.
Hij was immers de persoon die onder meer de latijnse teksten vertaalde en verduidelijkte.
Hij was er altijd, hij had er plezier in.

Nu zullen we het zonder hem moeten stellen, doch in zijn geest en met zijn élan zetten we de werkzaamheden voort.

We zullen hem echter missen.

Namens de sectie Genealogie,

Math. J. Horbach.

Mededelingen van het bestuur.

Op 17 maart 1992 heeft een Algemene Ledenvergadering plaats gevonden. Zoals uit de convocatie voor deze vergadering blijkt had mevr. E.Puts te kennen gegeven zich niet meer beschikbaar te stellen voor herbenoeming in het bestuur. Mevr. C. Geron, die met mevr. Puts aan de beurt was om statutair af te treden, stelde zich daarentegen wel beschikbaar voor herbenoeming.
Bovendien had de heer C. Bisschoff te kennen gegeven dat hij het lidmaatschap van het bestuur om persoonlijke redenen wenste te beëindigen.
Op voorstel van het bestuur werd mevr.Geron - bij acclamatie - herbenoemd. Voor de twee vacatures die waren ontstaan door het terugtreden van mevr. Puts en de heer Bisschoff had het bestuur slechts één candidaat beschikbaar, nl. mevr. C. Scholl-Baburek. Conform voorstel van het bestuur werd mevr. Scholl - eveneens bij acclamatie - door de Algemene Ledenvergadering benoemd tot bestuurslid. Van de zijde van de Algemene Ledenvergadering werden geen kandidaten voorgedragen voor een eventuele benoeming tot bestuurslid.

Het bestuur heeft op 27 maart 1992 een extra vergadering ingelast om de taken te verdelen en zo nodig te herschikken. Daarbij is het volgende resultaat uit de bus gekomen:

Voorzitter
Mr.L.Kohl
Ptr.Damiaanstraat 30
6369 SV Simpelveld
Tel.443116

Vice-voorzitter
Vacature
(bij afwezigheid van de voorzitter treedt de heer M.Horbach als zodanig op)

Secretaris
Mw.C. Scholl-Baburek
Wilhelminastraat 29
6351 GN Bocholtz
Tel.441117

2e Secretaris
Vacature

Penningmeester
M. Horbach
Sougnezstraat 13
6369 EH Simpelveld
Tel.441919

2e Penningmeester
W.Franssen
Willem II-Laan 30
6371 JC Landgraaf
Tel.317152

Overige bestuursleden :
Mw.C.Geron-Schnackers
Kerkstraat 40
6351 GJ Bocholtz
Tel.441541

E.Herbergs
Emmastraat 29
6351 CT Bocholtz
Tel.443389

F.v.d.Smissen
Sougnezstraat 6
6369 EJ Simpelveld
Tel.441730

P.Janssen
Mauritspark 32
6163 HN Geleen
Tel.046-749107

K.Vogt
Schiffelderstraat 25
6369 TJ Simpelveld
Tel.441533

J.Savelsberg
Sougnezstraat 28
6369 EJ Simpelveld
Tel.442314

W.Strolenberg
Stampstraat 52
6369 BE Simpelveld
Tel.442624

Bestuurs-adviseur:
H.v.Wersch
Nieuwe Gaasstraat 11
6369 VK Simpelveld
Tel.442314

Het **Dagelijks Bestuur** zal voorlopig worden "bemand" door de voorzitter, de secretaris en de penningmeester. Zodra er een vice-voorzitter is benoemd, zal deze eveneens deel gaan uitmaken van het Dagelijks Bestuur. Het Huishoudelijk Reglement is inmiddels op dit punt bijgesteld.
Wat de secties betreft is het dienstig op te merken dat er diverse mutaties hebben plaats gevonden.
De **sectie Dialect** heeft een nieuwe voorzitter gekregen in de persoon van de heer Arnold Schleck, Steenberg 51 te Bocholtz (tel.441509).
Bij de **sectie Archeologie/Geologie** is door het overlijden van de heer Hubert Vliex een vacature ontstaan voor de functie van voorzitter. In deze vacature is nog niet voorzien.

L.Kohl, Voorzitter.

MEDEDELINGEN :

Tenslotte nog wat informatie over de activiteiten die ná de lustrumviering van 23 en 24 mei 1992 zullen worden gehouden.
-*- Allereerst vindt er op zaterdag 18 juli 1992 een excursie plaats naar de "Landcommanderij Alden Biesen" in België.
Het is de bedoeling dat deze excursie wordt gemaakt per bus. Hierover ontvangt u echter zo spoedig mogelijk nadere, gedetailleerde informatie.
-*- Na de grote vakantie vindt de eerste binnen-activiteit plaats op donderdag 17 september 1992. In zaal Dackus zal prof.mr.A.F.Gehlen uit Heerlen dan een lezing verzorgen onder de titel: "Procederen en procedures in onze streken vóór de Franse revolutie"
-*- Voor de volledigheid wijs ik u nu reeds op het volgende.
Uit de mededelingen die wij regelmatig van het L.G.O.G. ontvangen is ons gebleken dat er in de Landcommanderij Alden Biesen van 12 september tot en met 13 december 1992 een tentoonstelling wordt ingericht onder de titel:
"Ridders en Priesters; Acht eeuwen Duitse Orde in N.W.Europa"
Gedurende de tentoonstellingsperiode zijn er elke zondag nevenactiviteiten zoals: concerten, lezingen en rondleidingen.
Informatie daaromtrent kunt u verkrijgen bij Landcommanderij Alden Biesen, Kasteelstraat 6, B3740 Bilzen-Rijkhoven.
Tel. 09-32-11-413913.

BANG TSEKONDE !

Gedicht naar aanleiding van de zware aardbeving in de nacht van 12 op 13 april 1992 om 03.20 uur. Epicentrum : ROERMOND
De zwaarste, ooit in Nederland geregistreerde schokken met een kracht van 5,5 op de schaal van Richter. Tijdsduur: ca 8 sec.

Alle luuj sjlóffe, 't is midde in de naat,
"Dat kunt hij nit vuur", woeët ummer gezaat,
Mè doa hant vier ós vies in vergèse,
plötsliech woeëte vier oes d'r sjlóf gerèse.

Ee ónheimliech, angs-aajagend gedreun en geknakker,
doog de hoeëzer rammele - vier woare op sjlaag kloar wakker.
Doezend gedanke gunt diech dan durch d'r kop.
'n aardbeving - Mein Gott - huët dat nit óp.

't Hilt mèr aa..... sicher 8 seconde,
Wat doert dàt toch lang,....`t lieche wel sjtonde.
De moere beweège, ing sjilderij vilt aaf,
ooch onge is gerinkel, ..dan nòg inge paaf.

In inge eck vingt de moeër aa tse riese,
va floep biste....op de tseng an 't biese.
Doe kieks noa d'r plafong en prevels ee gebed,
dat gieët diech mód, dat hulpt diech get.

De luuj lofe noa boese - allemoal zunt ze bang,
't is nòg nit gedoa - wat doert dat toch lang.
Plötsliech huët 't óp ..... 't rammelt nit mieë
Dán weat diech pas klaar - dat 't aafgelofe koeët zieë.
Op dát moment zieste, wie kling dat vier zunt,
en beane ozze Hergot - dat dát noets mieë kunt.

Noe kenne vier begriefe, wie bang die luuj zunt,
woa zoe'n aardbeving dökker vuur kunt.
Doa zunt de hoezer nit zoeë sjtabiel gebouwd,
en valle veul doe-ë en weat veul "gerouwd".
Hei woare gelukkig ging doe-ë gevalle,
Wat zunt vier dan nog lang an 't kalle.

Gèf mit gul hank vuur die luuj die zunt getróffe,
de nieëgste kieër kuuëts du ins um hulp mótte róffe.
Dan wuuër's du óch vroeë went ze diech get geave,
dat 't werm wieër kan goa in 't leave
Bedink ooch wie kót dat 't leave kan zieë,
van de ing óp de anger minuut, kan 't aafgelofe zieë.
Bis doarum dankbaar vuur gidder daag diech gegeave,
en help woa nuëdig, ozze Hergot gieët diech d'r zeäge

Simpelveld, 14 April 1992
W.Strolenberg

KRANTEN ALS BRON.

Oude documenten of archeologische vondsten zijn niet de enige bronnen waar we onze kennis van het verleden uit putten. Het reilen en zeilen van ons dorp kan soms ook gevonden worden in kranten. Na 1850 en vooral na 1869 verschijnen in alle streken van ons land steeds meer kranten. Voor onze streek zijn ook de Akense dagbladen van belang.

Weekblad van Heerlen, 29 october 1846:
Vrijdag den 23 deser, des avonds, heeft er in het gehucht de Roode Put, bij Simpelveld, een felle brand plaats gehad. Acht huizen, met stallen, beesten, huisraad, in een woord alles is door de vlammen verteerd geworden. Door dit ongeluk werden acht huisgezinnen in de diepste ellende gedompeld. Men schrijft desen brand aan onvoorzigtigheid toe.

Limburger Courier, 5 april 1862:
Simpelfeld. Wir sind hier erschreckt und überfallen durch die, leider! wahre Kunde einer hier vorgefallenen Unthat. Vom vergangenen Donnerstage den 27 März an vermissten wir den braven Mitbürger B. Nach mehrfachen Rundsuchen durch verschiedene Leute fand man seinen Leichnam in einen Graben, etwa 3 bis 4 Fuss in der Erde. Nach weiterer Untersuchung und Vermuthung soll sich die Sache verhalten wie folgt:
Am Abend des 27. März liess man B. in ein Haus rufen, um mit ihm wegen Kalk zu unterhandeln; B. soll damals schon gesagt haben: ich gehe nicht gern in dieses Haus; er ging aber; man habe von ihm verlangt etwas zu unterzeichnen, dem er sich jedoch widersetzte; man soll ihn da todt geschlagen und in ein Loch in einer in der Nähe des Hauses liegenden Wiese geworfen haben; nach Aussage des Artztes habe der Ermordete, nachdem er in die Grube geworfen worden, noch etwas gelebt. Gleich nach dem Auffinden der Leiche arretirte die Polizei folgende Personen: 1) die Frau des Hauses, in welches er sich begeben hatte; 2) seinen Halbbruder, den man für die Unthat verdächtig hielt, und 3) noch einen andern Halbbruder, den man jedoch für unschuldig hält. Wie man vernimmt, soll ein 5 bis 6 Jahre altes Kind, als es gefragt wurde: hat deine Mutter ihn todtgeschlagen? geantwortet haben: nein, meine Mutter hat ihn nur bei den Haaren gezogen, die Anderen haben ihn geschlagen. Auch hat man eine Schürze mit Blut gefunden; seine Taschenuhr und seine Schuhe sind entwendet. - Unser ganzes Dörfchen ist in Aufruhr ob dieser schändlichen That und voll Trauer und Schmerz um den braven Ermordeten.

Maasbode, 14 november 1876:
Zeven en tien jaar geëist in een proces tegen twee Simpelvelders (volgens andere berichten niet hier geboren) wegens valsemunterij. Zij hadden Nederlandse bankbiljetten vervaardigd "door middel van een photographisch toestel".

Limburger Koerier, april 1915:
Een verbetering - Simpelveld - Hoe menig jaar is erop gehamerd en gewacht, - hoeveel schade heeft er menigeen van moeten ondervinden, - hoe menige verwensing is er over geuit, - hoe menige karrenas, fiets- of autoband heeft daar gedwongen zijn dienst moeten opgeven, - en eindelijk thans heeft men zich ontfermd door bij den overweg hier op de kolenlijn Simpelveld-Kerkrade, bij den Bocholtzerweg, tusschen en dwars langs de rails een ophooging aan te brengen.
Een ieder, die thans met voertuig of fiets of automobiel moet passeeren, zal deze verbetering van harte toejuichen en de directie dier lijnen er dankbaar voor zijn.
Nu nog één stap verder - zou er geen mogelijkheid bestaan om nu het lange wachten - niet zelden 15 tot 20 minuten bij dien overweg aldaar - op de een of andere wijze te verhelpen - of het tenminste zooveel mogelijk te verkorten ? De dankbaarheid zou dan voorzeker nog grooter zijn.

Het R.K. Bouwblad, 5e jaargang, 1933-1934, p.13:
De "rollende" toren van Simpelveld.
Naar de Limburger Koerier meedeelde, bestaan er plannen om den kerktoren van Simpelveld te "verrollen".
Over deze plannen vertelde het blad het volgende:
De kerk te Simpelveld, die een fraaien Romaanschen toren, waarschijnlijk uit de 13e eeuw afkomstig, bezit, moet worden vergroot. Om de gewenschte grootte te verkrijgen, dient echter deze toren te worden afgebroken of... in zijn geheel verplaatst. Architekt ir. Swinkels uit Maastricht, met de verbouwing belast, voelt het meest voor het laatste. Overleg met de leden der Nederlandsche Monumentencommissie, de heeren dr. Kalff en Oscar Leeuw, heeft er reeds toe geleid, dat deze commissie zijn plannen goedkeurt. Het beslissende woord is echter aan de bisschoppelijke commissie te Roermond. Ook zal een nader onderzoek van de fundamenten der kerk en de bodemgesteldheid moeten uitwijzen, of de toestand ter plaatse voor het "verrollen" gunstig is.
Want de geringste verzakking tijdens het werk kan tot een instorten van den toren leiden. Worden echter bodem en fundamenten stevig genoeg bevonden, dan bestaat er geen enkele reden om aan het plan van ir. Swinkels geen gevolg te geven.
Eenigen tijd geleden werd te Julippe (Wallonië) het priesterkoor van een oude kerk in zijn geheel "verrold". Alles verliep uitstekend. Daar ook heeft architekt Swinkels de noodige deskundige ervaring opgedaan.
Hoe gaat dit "verrollen" in zijn werk? zal de lezer nieuwsgierig vragen. In het kort aldus:
Onder het betrokken bouwwerk, hier den Simpelveldschen toren, worden de fundamenten bij den voet geleidelijk weggehakt en vervangen door zware ijzeren balken. Tenslotte zal dus de toren geheel op dergelijke balken als op een soort wagen rusten. Onder de eerste ijzeren balkenlaag nu wordt een tweede balkenlaag aangebracht, terwijl tusschen beide lagen in zware ijzeren rollen komen te liggen.
De tweede balkenlaag doet dienst als een soort rails en rust op een betonnen vloer, die tot op het punt loopt waar de toren moet worden neergezet. Door machines wordt het gevaarte naar dit punt getrokken, en daar wordt dan een nieuwe fundeering onder den verplaatsten toren neergelegd.
Het lijkt allemaal, zoo in enkele woorden verteld, heel eenvoudig. In werkelijkheid is het echter een werk dat de nauwkeurigste berekeningen en groote vakkennis vereist.

Huub Franssen.

mei 1992